

Inget offer

Som 17-åring började Sara Nordler att lära sig läsa – för andra gången. Sedan dess har hon missionerat för att fler ska följa hennes exempel och vägra se sig som ett offer.

Foto: Ylva Sundgren

[Läs mer](#)

- [Hur är det att ha dyslexi? Testa själv på Hjälpmedelsinstitutets sajt](#) ➔

Fakta

Dyslexi:

Med dyslexi menas läs- och skrivsvårigheter. Svårigheterna kan uttrycka sig på flera vis.

Ett kan vara att personen har svårt att skilja mellan närliggande språkljud, som exempelvis b och p eller svårt att minnas ett ords betydelse, så kallad auditiv dyslexi.

Ett annat är visuell dyslexi, det är att en person har svårt att minnas ord- och bokstavsföljder och kanske utelämnar ord i text eller kastar om bokstäver i ett ord. Ungefär var tionde dyslektiker uppskattas ha problem med båda delarna.

Mellan fyra till åtta procent av Sveriges befolkning tros lida av någon typ av dyslexi. Vad dyslexi beror på är inte säkert, men det är till stor del ärftligt.

Om dyslexi kan botas tvistas det om. Men med idog träning kan många dyslektiker träna upp sin läshastighet så att den åtminstone inte blir lika besvärande.

Wittingmetoden:

Metoden är indelad i två fält: en innehållsdel och en tekniskdel som lärs ut var för sig.

I tekniskdelen lärs det ut konsonant- och vokalljud, och hur tecken omvandlas till språkljud, eller hur språkljud omvandlas till tecken.

Det innebär att dyslektikern från grunden får börja sig att läsa och skriva. Innehållsdelen handlar om att förstå innebörden av någon annans historia.

– Vi fick börja med att läraren lärde ut enkla, enstaviga ljud, som ”ka”, och sedan fick vi grundligt lära oss sambandet mellan stavningen och uttalet. Sedan fortsatte vi så med andra ljud, och lärde oss sedan tvåstaviga, säger Sara Nordler.

Dyslexiförbundet rekommenderar metoden, även om de är tveksamma till att någon kan bli helt fri från dyslexi.

När Sara Nordler som åttaåring i slutet av 70-talet återvände till skolan efter att ha varit borta en termin med hjärnhinneinflammation var inte allt i sin ordning.

– Jag blandade ihop bokstäver, som b och d, eller r och n. Läste jag en rad i en bok, kunde jag sedan hoppa över tre rader och fortsätta där.

Huruvida det finns ett samband mellan sjukdomen och läsproblemen vet hon inte. Men tidigare var hon för sin ålder bra på att läsa och skriva. I övrigt hade hon inga problem med språket och beskriver sig som en verbal elev, duktig på att resonera.

Läs- och skrivsvårigheterna var dock okuvliga. När det i fjärde klass vankades högläsning hoppade läraren över henne då hon läste så illa och hennes mamma kunde ilska till när Sara Nordler missförstått en vanlig inköpslista.

– Folk trodde att jag bara var lat. Eller korkad.

Trots skrivproblemen klarade hon grundskolan med betyg över medel. I svenska gick hon ut med en fyra på den gamla femgradiga skalan. Hon tror att det kan förklaras med att hon var bra verbalt och hade lätt att minnas lärarnas redogörelser.

Men gymnasiet blev en övermäktig uppgift.

– Jag hamnade snabbt efter. Lärarna kunde bli vansinniga på hur dåliga mina skriftliga prov var. ”Kan du inte ens läsa en enkel fråga” kunde de undra upprört.

Under den första vårterminen började hennes styvpappa fatta misstankar. Han hade länge hjälpt till med läxor och läst mycket av lektyrerna högt för henne. Han trodde inte att lathet var grunden till svårigheterna.

Efter ett test kunde en specialpedagog slå fast att det rörde sig om dyslexi, en för Sara Nordler då okänd term. Och efter ett år på gymnasiet lämnade hon skolan för behandling av dyslexin.

Hennes specialpedagog förespråkade något som kallas Wittingmetoden. Den innebar att hon, med undantag för specialundervisningen, inte fick läsa något över huvud taget under en tvåårsperiod. Med hjälp av metoden skulle hon lära sig läsa och skriva på nytt.

– Det låter märkligt, men så var det. Från början fick man inte ens läsa skyltar. Kompisar fick läsa allt för mig i stället.

För att försörja sig under tiden började hon med praktikjobb för femton kronor i timmen.

– Jag jobbade bland annat som förskollärare. När jag skulle jag läsa högt för barnen hittade jag på berättelser till bilderna i böckerna. Då kunde barnen säga ”nej, det där stämmer ju inte, Pippi gör inte så”.

Efter två år kunde Sara Nordler formulera meningar och skriva mindre uppsatser och återupptog sina studier på Komvux och med tiden avtog behovet av hjälp. Efter något år sågs hon och specialpedagogen bara varannan vecka.

Efter tre år på Komvux ansåg hon sig vara fri från dyslexin. Då var betygen så bra att hon kunde börja läsa på Uppsala universitets juristlinje.

– Folk trodde att jag var tokig som började en så intensiv utbildning. Även om dyslexin var borta var mitt lästempo riktigt lågt. Min styvfar, som fortfarande hjälpte mig, sa ungefär ”nej, jag orkar inte studera till jurist”.

Från början kände hon sig motarbetad på utbildningen, främst från ledningen.

– Jag tyckte att jag åtminstone kunde få en timmas längre tentatid. Det var en självklarhet överallt innan, men här fick man slåss för det.

Efter ett par år på juristlinjen klarade sig Sara Nordler på egen hand. Bortsett från något enstaka tillfälle behövdes ingen extra provtimme. Juristexamen avlades på utsatt tid 1998 och sedan dess har hon kunnat titulera sig bolagsjurist och ”compliance officer” på ett flertal företag och myndigheter.

Under dessa år har hon upplevt hur den allmänna medvetenheten om dyslexi har ökat, men känner ändå ett kall att berätta om hur man kan bli av med den.

– Dyslektiker upplever sig alldeles för ofta som offer som är nöjda med att bara ”kunna leva med dyslexi”. Jag kan inte säga att alla kan bli kvitt sin dyslexi, men alla borde åtminstone försöka. Varför leva som ett offer när man faktiskt med största sannolikhet kan bli hjälpt?

Märks din dyslexi i dag?

– Nja, jag föredrar fortfarande talböcker framför att läsa skönlitteratur, men det är inte för att jag inte kan läsa. Och så blir jag lite illa till mods när jag hör orden ”oförberett prov”. Men jag har inga problem med att läsa och skriva på jobbet.

- Text: **Kim Stoorhök** |
- 2011-09-23, 16.45. Senast ändrad 2011-09-23, 16.58.
- [E-post: kim.stoorhook@jusektidningen.se](mailto:kim.stoorhook@jusektidningen.se)